

En rak IKFN till sist

av Olof Santesson

Résumé

An intruder in Swedish waters will be attacked without warning. Regulations for the armed forces have finally been made crystal clear in this respect. Someone who has been very active in the process, which has taken several years, is Academy fellow Kenneth Lindmark.

EN INKRÄKTARE PÅ inre svenskt vatten ska veta: anfall insätts direkt utan föregående varning. Inga om och men. En främmande farkost riskerar att sänkas med man och allt. Att reservationslöst komma därhän har tagit tid. Sedan mars i år har vårt försvar i alla fall en rak och tydlig IKFN genom Micael Bydéns beslut; ett av överbefälhavarens första i hans nya ansvarsposition, och bland handläggarna ingår akademiledamoten Kenneth Lindmark.

Det handlar således om introduktionen inom Försvarsmakten av *Handbok IKFN Hävdandet av vårt lands suveränitet och territoriell integritet*, för att citera ingressen. IKFN-förordningen är regelverket om försvarets ingripanden vid kränkningar av Sveriges territorium under fred och neutralitet m m – för allmänheten blev den bekant under 1980-talet utbåtslarm Enligt handbokens förträffliga bilaga med definitioner står *I* för Ingripanden, *K* för Kränkningar, *F* för Fred och *N* för Neutralitet. Och ”inre vatten” avgränsas av genom de s k baslinjer som förbinder punkter angivna för beräkning av Sveriges sjöterritorium. Baslinjerna utgör den yttre gränsen för det inre vattnet. Utanför baslinjerna, längst 12 nautiska mil ut, ligger territorialhavet. Där måste en inkräktare varnas före eldöppnande.

Förklaringar är kanske obehövliga. Inget i den nya handboken innehåller något nytt,

kan någon också invända. Sjöstridskrafter har väl sedan en generation tillbaka haft regler för att hävda svenska intressen till sjöss med våld? Man kan erinra om Olof Palmes ord om att ”blod ska flyta”. Men det handlar om kompositionen av innehållet.

I den handbok som nu har utgått och ersatts fanns en bilaga med juridiska grunder som inte gärna kunde tolkas på annat sätt än att rätten att bruka våld mot inkräktare i själva verket ifrågasattes. Högkvarteret hade inte stärkt en fartygschefs beslutunderlag. Tala om försvarets förmåga att sätta krokben för sig själv.

Det är här Lindmark kommer in som stridbar sjöman. För ett kvarts sekel sedan gjorde han sig bemärkt genom att på eget bevåg återställa en nationsflagga på Kastellholmen i huvudstadens inlopp och hälsa den med svensk lösen (två skott). Den envisa handlingskraften fanns och fortsatte att finnas där. År 2007 började han sin envetna kampanj för att få en ändring till stånd av ett föråldrat verk med vad han såg som brister i de nationella insatsreglerna. Kampen möttes knappast av beslutsfattarens inledande entusiasm. Men nio år senare har till sist arbetet burit frukt.

Den nog avgörande förändringen bär till synes Lindmarks märke. Bilagan med juridiska spetsfundigheter, för att frestas till en klyscha, har ersatts av en historik hämtad

från utredningen *Perspektiv på ubåtsfrågan* (SOU 2001:85) och ett anförande av ledamoten Claes Tornberg, återgivet i *Tidskrift för Sjöväsendet* 3/1992. Det sammantagna intrycket blir därmed ett annat och entydigt för användaren.

IKFN omfattar mer än havet, såväl ”luftfartyg” som fartyg och t ex hanteringen av utländsk militär personal på svensk mark, det senaste nog så aktuellt. Inslagen av annat behövligt redigeringsarbete än den nämnda

bilagan är kanske inte lika uppenbara. Man kunde kanske också ha fortsatt med förädlig vana av ändringstryck, men antalet av förändringar blev så omfattande att mer rejäla tag krävdes.

Resultatet har blivit en helt ny IKFN-handbok. Äran för den är nog inte minst Kenneth Lindmarks.

Författaren är ledamot av KKrVA.